

ОСВІТА ТРЕТЬОГО ТИСЯЧОЛІТТЯ

СОРОКІНА Г.О.,

професор кафедри туризму
та гостинного господарства
Луганського національного університету
ім. Т.Шевченка, доктор педагогічних наук

УДК 338.483.11(477.61)

ТЕХНОЛОГІЇ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ ОБ'ЄКТІВ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОГО ТУРИЗМУ

У статті обґрунтовано необхідність розробки нової технології використання природних об'єктів Луганської області для розвитку регіонального туризму, приводиться стислий опис цієї технології, виділено її головні складники. Виявлені причини, які заважають розвитку туризму у регіоні, запропоновані шляхи удосконалення туристичної галузі області.

Ключові слова : регіональний туризм, природні об'єкти, технології використання природних об'єктів.

В статье обоснована необходимость разработки новых технологий использования природных объектов Луганской области для развития регионального туризма, приводится краткое описание этой технологии, выделены ее основные составляющие. Выявлены причины, которые препятствуют развитию туризма в регионе, предложены пути усовершенствования туристической отрасли области.

Ключевые слова: региональный туризм, природные объекты, технологии использования природных объектов.

The article substantiates the necessity of developing new technologies using natural objects of Lugansk region to develop regional tourism, driven by a brief description of this technology, with its main components. The reasons that prevent the development of tourism in the region, the ways to create a highly profitable tourism industry region.

Key words: regional tourism, natural objects, technology, development of regional tourism.

Проблеми розвитку туризму в Луганській області як і в інших промислових регіонах пов'язані із зіткненням інтересів урбанізації та рекреаційно-туристичної галузі в умовах інтенсивного промислового освоєння території. Високий рівень забруднення природних ресурсів, відсутність дієвої системи регулювання господарських навантажень на природне середовище, сильна зношеність існуючої матеріальної бази рекреаційно-туристичного комплексу, нерозвиненість обласної нормативно-правової бази та інформаційно-рекламного забезпечення туристичної діяльності в регіонах сприяють формуванню консервативного туристського потоку, спрямованого за межі Луганської області.

Очевидно, що необхідність формування скоординованої регіональної політики в галузі туризму потребує ґрунтовного неупередженого дослідження можливостей раціонального використання природних об'єктів Луганської області для розвитку туризму.

На сьогоднішня природно-заповідний фонд Луганської області складає 138 територій, які розташовані на площі понад 72 тис.га. Він представлений заповідними територіями різних

категорій, що створені для охорони рідкісних і типових, унікальних і мальовничих територій і ландшафтів, популяцій рослин і тварин, водних джерел [1].

Без сумніву, Луганська область багата на цікаві природні об'єкти, і такі, які поки що не мають природоохоронного статусу. На наш погляд, вивчення природних об'єктів цього регіону та розробка технології їх використання для розвитку регіонального туризму є необхідною умовою для полегшення практичної діяльності у туристичній галузі Луганської області, суттєвого підвищення туристичної привабливості та забезпечення економічної ефективності різних напрямів туризму означеного регіону.

Комплексний аналіз наукових джерел та спеціальної літератури довів, що проблема використання природних об'єктів для розвитку регіонального туризму відноситься до пріоритетних напрямків досліджень відомих науковців (О.Бейдик, Л.Макарова, Л.Осіпова, Ю.Сорокін, М.Рутинський, О.Любіцева, В.Стафійчук, П.Шищенко, І.Яковенко та ін.). Науково-методичні засади дослідження ролі туристських ресурсів в умовах глобалізації туризму та активізації участі України в світовому

туристському процесі вивчають О.Бейдик, О.Любіцева, Є.Панкова та ін. Теоретична основа сутності туристських ресурсів і методів їх оцінювання детально розглядається в роботах М.Мальської, В.Стафійчука та О.Кускова. Сучасне визначення й специфіка туристських ресурсів висвітлюється в працях О.Дурович, В.Боголюбова, І.Зоріна, В.Квартальнова та ін. Питанням комплексної оцінки туристських ресурсів займаються такі науковці, як В.Бовсуновська, В.Боголюбов, В.Мацала та ін. Проблема вивчення природних об'єктів Донбасу розглядалася у працях В.Жадана, О.Зарицького, Р.Ісаєвої, Л.Лутугіна, В.Полетаєва, М.Удовіченка, О.Фісуненка, О.Щеголева та ін.

Однак, на сьогодні недостатньо розробленими залишаються регіональні питання розвитку туризму в Україні, в загальні, та на Луганщині, зокрема. Узагальнюючи доробок вчених, можна зробити висновок, що системні дослідження туристського потенціалу Луганської області проводилися у недостатньому обсязі, а технології використання природних об'єктів для розвитку регіонального туризму не розроблялися взагалі.

Тому метою цієї статті є обґрунтування необхідності розробки технології використання природних об'єктів Луганщині для розвитку регіонального туризму та її стислий опис.

На жаль, на сьогоднішній Луганщина не входить у число розвинутих туристично-рекреаційних регіонів України, хоча і має багатий туристичний потенціал. І тому існує ряд причин, які заважають розвивати туризм як належно:

- низький рівень економіки;
- низький рівень розвитку різних видів туризму на території Луганщини через відсутність нормативно-правової бази;
- неякісні дороги, погано розвинута транспортна система;
- недостатньо розвинута якість послуг, які пропонуються підприємствами розміщення;
- відсутність зацікавлених інвесторів для вкладання необхідних коштів у розвиток того чи іншого виду туризму;
- неналежний стан туристичних маршрутів (брак обладнаних місць перепочинку, відсутність єдиної системи маркування туристичних об'єктів, екскурсійних маршрутів тощо);
- недостатність туристичних карт, рекламної продукції, інформації про туристсько-рекреаційні можливості територій локального рівня;
- недостатнє кадрове забезпечення туристично-рекреаційної сфери тощо.

Взагалі ці проблеми вимагають об'єднання зусиль, інтересів та співробітництва для того, щоб розвивати наш регіон з економічної точки зору

для того, щоб створити надійну основу для розвитку туризму на Луганщині.

На наш погляд, розробка інноваційної технології використання природних об'єктів для розвитку туризму сприятиме вирішенню комплексу проблем на регіональному рівні, а саме:

- удосконаленню нормативно-правової бази, спрямованої на правове регулювання туристичних підприємств, що надають послуги в галузі регіонального туризму;
- активізації інтересу вітчизняних і зарубіжних інвесторів до вкладення коштів у туристичну сферу Луганської області;
- розвитку соціально значущих видів туризму в означеному регіоні.

Отже, коротко зупинимося на головних складниках запропонованої технології використання природних об'єктів Луганської області для розвитку туризму в означеному регіоні. До головних складників запропонованої технології нами віднесено:

1. Здійснення цілеспрямованих досліджень з інвентаризації туристичних об'єктів, їхньої класифікації та надання їхньої детальної характеристики.
2. Проведення роботи з виявлення нових туристичних об'єктів.
3. Створення повного каталогу з коротким описом туристичних об'єктів, у тому числі його електронного варіанту.
4. Виділення вузлів зон різних видів туризму (екологічного, сільського, пізнавального, наукового тощо) й застосування до них комплексу заходів, які спрямовані на популяризацію запропонованих видів туризму.
5. Розробка нових маршрутів для різного контингенту туристів.
6. Популяризацію знань про привабливі туристичні об'єкти шляхом:
  - б) упровадження в шкільний курс факультативу „Туристичні ресурси рідного краю”;
  - в) публікації статей у популярних виданнях і в мережі Інтернет для широкого кола читачів;
  - г) організації виставок з використанням фотографій, плакатів, які демонструють яскраві туристичні об'єкти тощо.
7. Удосконалення підготовки майбутніх фахівців туристичної сфери в аспекті їх краєзнавчої компетентності шляхом:
  - розроблення спецкурсів краєзнавчої спрямованості. Програми цих спецкурсів повинні містити інформацію про особливі чи унікальні туристичні об'єкти конкретного регіону та інформацію стосовно туристсько-

рекреаційної діяльності регіону як ресурсу розвитку території;

- заохочування майбутніх фахівців (у рамках науково-дослідницької роботи) до написання науково-дослідницьких робіт краєзнавчої тематики.
- 8. Створення повного каталогу туристичних об'єктів (природного походження) конкретного регіону, з наданням їх стислого опису і фотографій.
- 9. Створення групи з фахівців сфери туризму та членів громадських організацій охорони природи, яка відповідала б за збір інформації про цікаві туристичні об'єкти області й моніторинг їх стану.
- 10. Створення чіткої, ефективної системи, яка б забезпечувала постійний контроль за станом природних об'єктів, які можуть використовуватися для розвитку туризму і давала можливість своєчасно вживати заходи з їх охорони.

Для забезпечення ефективної системи охорони й використання природних туристичних об'єктів ми пропонуємо таке:

- природний об'єкт повинен бути переданий у відання місцевих органів влади, екологічних служб, а також організацій і підприємств, на землях яких він розташований. Це дозволить здійснювати постійний нагляд за його станом. Така робота має фінансуватися за рахунок держбюджетних коштів;
- для передачі під контроль природних туристичних об'єктів фахівцями повинна бути складена чітка інструкція. У ній необхідно перерахувати всі чинники, під впливом яких об'єкту може бути завдана шкода, а також конкретно означити регулярність їх обстеження. У випадку виявлення загроз об'єкту ті, хто здійснює нагляд, повинні негайно проінформувати відповідні контролюючі органи обласного рівня;
- не менше одного разу на рік природні об'єкти мають обстежуватися групою фахівців. На підставі результатів обстеження повинні даватися додаткові рекомендації з удосконалення їх охорони.
- 11. Організацію єдиної структури з вивчення, нагляду й використання природних туристичних об'єктів у складі фахівців екологічної, туристської та інших галузей, при цьому:

1) фахівці з туризму повинні виявляти об'єкти, обґрунтовувати їх наукове й естетичне значення, давати рекомендації й проводити роботи з поліпшення їх доступності для сприйняття наукової цінності туристичних об'єктів, організовувати залучення груп шляхом

популяризації знань про туристичні об'єкти, забезпечення доступу на природні об'єкти з метою проведення екскурсій. При цьому не допускати погіршення стану природних об'єктів. Для організації проведення екскурсій максимально залучати місцеві ресурси: організацію житла, харчування, дозвілля, забезпечення оргтехнікою, зв'язком, транспортом;

2) фахівці-екологи повинні оцінювати екологічний стан, забезпечувати заповідання територій та їх охорону тощо.

Як було зазначено вище, Луганщина має можливості для того, щоб стати розвинутим туристичним регіоном. На думку спеціалістів, для створення високорентабельної туристичної галузі області, покликаної забезпечити потреби внутрішнього та міжнародного туризму з урахуванням природно-кліматичного, рекреаційного, соціально-економічного та історико-культурного потенціалу регіону, необхідно:

- залучення внутрішніх та іноземних інвесторів до розбудови інфраструктури регіонального туристичного рекреаційного комплексу;
- розвиток матеріально-технічної бази та реконструкції існуючої мережі закладів туристичного обслуговування;
- популяризація туристсько-рекреаційного потенціалу району;
- поліпшення системи ціноутворення та податкової політики в рекреаційній сфері;
- вдосконалення організації туристичної діяльності на Луганщині (наприклад, розширення мережі туристичних клубів, відбір осель для розвитку сільського туризму, активне залучення до туристичної діяльності різних організацій, господарств, комерційних структур);
- сприяння поширенню інформації про рекреаційні можливості території серед вітчизняних та зарубіжних споживачів турпродукту;
- використання повною мірою природно-рекреаційних ресурсів для організації пізнавально-розважальних та наукових комплексів.

Отже, необхідною умовою для розвитку регіонального туризму, на наш погляд, є створення інноваційних технологій використання природних чи інших об'єктів для розвитку туризму у конкретних регіонах. Одну з таких технологій запропоновано у цій публікації.

Ми впевнені, що реалізація зазначеної мети створить необхідні передумови для успішного розвитку туризму в Луганській області дасть

можливість підвищити рівень зацікавленості у туристів.

У подальших дослідженнях нами будуть впровадженні у практику туристичної діяльності всі запропоновані заходи, які є складниками вперше розробленої технології використання природних об'єктів Луганської області для розвитку регіонального туризму.

Список джерел

1. Борозенець, В.О. Заповідна Луганщина [Текст] / В.О.Борозенець, П.С.Тихонюк; Держ. управління екології та природ. ресурсів по Луган. обл. Мінекоресурсів України. Луган. природ. заповідник НАН України. – Луганськ, 2000. – 94 с.

ПРИХОДЧЕНКО В.В.,

доктор медичних наук,
Заслужений працівник охорони здоров'я,
дійсний член Міжнародної академії
наук педагогічної освіти

ПРИХОДЧЕНКО О.В.,

член-кореспондент Міжнародної академії
наук педагогічної освіти

УДК 378.1

РЕАЛІЗАЦІЯ ЦІЛЬОВОЇ КОМПЛЕКСНОЇ ПРОГРАМИ «ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ – ЗДОРОВ'Я НАЦІЇ»

У статті розглядається проблема збереження стану фізичного здоров'я кожної людини як найвищої суспільної цінності. Вказуються можливі шляхи формування здорового способу життя.

Ключові слова: стан здоров'я людини, ціннісні мотивації фізичного виховання зростаючої людини, оздоровчі засоби, валеологічне виховання молоді.

В статье рассматривается проблема сохранения уровня физического здоровья каждого человека как наивысшей общественной ценности. Указываются возможные пути формирования здорового образа жизни.

Ключевые слова: уровень здоровья человека, ценностные мотивации физического воспитания растущего человека, оздоровительные средства, валеологическое воспитание молодежи.

Article burning of the problems preservation the levels of the physical healthy every person as highest public value. Indicate the possibility ways of the forms the healthy mode of life.

Keywords: level of the healthy person, value motivation the physical education of the growing human, healthy means, valeology education of the young people.

*Відсунь від серця тисячі дрібниць,
Витий доброго здоров'я із криниць.*

С. Булгаков

Постановка проблеми. Здоров'я, за визначенням ВООЗ, – це стан повного духовного, морального і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб і фізичних вад. Глобальні зміни, що відбуваються сьогодні в суспільстві, в сучасному просторово-часовому континуумі суттєво впливають і на стан здоров'я людей. Високий темп ритму життя, невпевненість у завтрашньому дні вимагають великих затрат енергії, сил, нервової напруги, психологічного навантаження, що спричиняє стресові стани всеохоплюючої людської складності.

Виходячи з означеної проблеми, ставимо за мету – дослідити якісні характеристики організму людини, які допомагають їй почуватися самодостатньою, здатною до повної реалізації себе в суспільстві. Для цього слід вирішити наступні завдання: проаналізувати ціннісні

мотивації фізичного виховання зростаючої людини; вказати можливості формування здорового способу життя як життєвого потенціалу особистості.

Наукові розробки зазначеної теми. Вивченням стану здоров'я людини, шляхів його удосконалення займалися як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, зокрема В. Гетман, Ю. Новицький, Н. Агаджян, Н. Шабабуров, В. Петренко, В. Чайка, А. Чайка, О. Косенко, Л. Ковальчук, В. Случик, В. Стецурак, Т. Хамазюк, В. Березицький, К. Єгоров, І. Борисова, О. Кравченко, В. Черевашко, М. Норбеков, Л. Фотіна та інші [1-13]. Ними розглядалися питання вивчення як оздоровчих засобів педагогічної терапії, так і валеологічного виховання молоді.